Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Mikko Vieltojärvi

9.10.2018

HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019
Eduskunnan työ- ja elinkeinojaostolle

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää työ- ja elinkeinojaostoa lausuntopyynnöstä ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopolitiikan tukemisen haasteet ja kehittämiskohteet

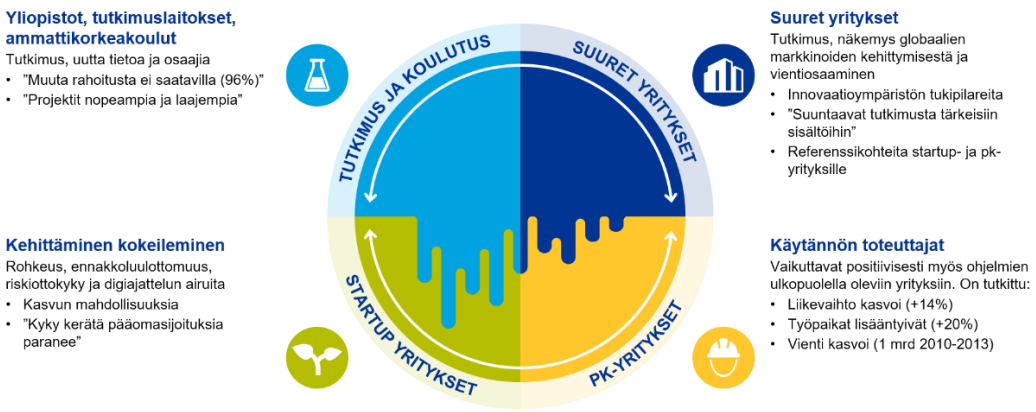
EK:n näkemyksen mukaan Suomi tarvitsee yritysvetoista innovaatiojärjestelmää, osaavia ihmisiä ja toimintaympäristön ennakointia. Näiden kolmen asian varmistamiseksi tarvitaan vaikuttavaa koulutus-, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopolitiikkaa. Kehityksen suunta on ollut viime vuosina huolestuttava, mutta käänne parempaan on onneksi näkyvillä. Kilpailu maailmalla kiristyy jatkuvasti, ja Suomen on tehtävä kunnianhimoista osaamis- ja TKI-politiikkaa tässä kilpailussa menestymiseksi.

Sekä yksityiset että julkiset panostukset tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan ovat laskeneet Suomessa viimeisen vuosikymmenen aikana. Vaikka sijoitukset ovatkin kääntyneet maltilliseen kasvuun, niin suhteessa bruttokansantuotteen kehitykseen suhteelliset panostukset TKI-toimintaan laskevat edelleen.

Hallituskaudella tehdyt leikkaukset Tekesin/Business Finlandin innovaatiorahoitukseen ovat olleet erityisen vahingollisia. Kaikkein haitallisinta on leikkausten kohdentuminen tavalla, joka vaikutti ennen kaikkea suurten yritysten ja tutkimustoimijoiden toimintaan. Start-up yritysten ja pk-yritysten innovaatiorahoitus on tärkeää ja tarpeellista, mutta niiden pitäisi pystyä olemaan halutessaan yhteistyössä suurten yritysten ja tutkimuslaitosten osaamiseen ja resursseihin, jotta innovaatiojärjestelmän kokonaisuus olisi toimiva ja yhteistyöhön olisi kannusteita. Suomen innovaatiojärjestelmän keskeisenä kehittämiskohteena onkin sen palauttaminen yritysvetoiseksi ja yhteistyöhön perustuvaksi.

Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Mikko Vieltojärvi

9.10.2018

Kuva: Innovaatiojärjestelmän toimijat

Kahdessa kansallisessa tutkimusta käsittelevässä visiossa vuodelle 2030 asetettu tavoite TKI-toiminnan volyymin nostamisesta neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta on kunnianhimoinen ja Suomen tulevaisuuden kannalta merkittävä linjaus, jota Elinkeinoelämän keskusliitto kannattaa. Isot panostukset TKI-toimintaan mahdollistavat miljardiluokan yritysvetoisten kasvuekosysteemien syntymisen Suomeen.

Neljä prosenttia bruttokansantuotteesta TKI-investointeihin tavoitteen saavuttaminen edellyttää määrätietoisia toimia sekä julkiselta että yksityiseltä sektorilta. Pelkillä valtion toimenpiteillä tavoitetta ei voida saavuttaa. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että valtion investoinnit tukevat yritysten TKI-investointeja. Business Finlandin innovaatiorahoitus on hyvä työkalu yksityisten TKI-investointien edistämiseen. Business Finlandin innovaatiorahoituksen tulee tukea yhteistyötä ja fokusoitumista taloudellisesti merkittäviin kohteisiin. Tavoite TKI-panostusten BKT-osuuden kasvattamisesta neljään prosenttiin tarkoittaa 5-7 miljardin euron lisärahoitusta. Tämä vaatii myös yrityksiltä merkittäviä uusia toimia sekä innovaatiojärjestelmän eri toimijoiden välisen yhteistyön lisäämistä. Näitä tavoitteita Business Finlandin rahoituksella voidaan tukea.

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopolitiikan koordinaatiossa on tällä hetkellä kehittämisen varaa. TKI-politiikan koordinaatiomekanismin toimintamallia tulisi uudistaa siten, että sektorikohtaiset politiikat toimivat saumattomasti yhteen. Tämä edellyttää nykyistä tiiviimpää yhteistyötä erityisesti työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön sekä innovaatiojärjestelmän eri toimijoiden välillä.

Koulutus on integroitava tiiviimmin osaksi innovaatiojärjestelmää. Uusia innovaatioita ei synny ilman osaavia ihmisiä. Suomen koulutusjärjestelmän on tuotettava korkeatasoista ja monipuolista osaamista kaikilla koulutustasoilla. Yksi keskeinen haaste suomalaisessa innovaatiojärjestelmässä on myös liian vähäinen kansainvälisyys. Suomen on oltava houkutteleva paikka kansainvälisille huippuosaajille. Lisäksi suomalaisten toimijoiden tulisi pystyä kotiuttamaan nykyistä enemmän kansainvälistä rahoitusta esimerkiksi EU:n Horisontti -ohjelmista.

Yrittäjyys ja elinkeinopolitiikka
Mikko Vieltojärvi

9.10.2018

Vuoden 2019 valtion talousarvioehdotuksen uudet toimet ja niiden vaikutukset

Valtion talousarviossa esitetään Business Finlandin avustusvaltuuksien kasvattamista 69 miljoonalla eurolla yhteensä 344 miljoonaan euroon (momentti 32.20.40.). Rahoituksesta reilu 200 miljoonaa euroa suunnataan yritysten tutkimus ja kehittämistoimintaan. EK:n näkemyksen mukaan lisäys Business Finlandin avustusvaltuuksiin on erittäin tervetullut tapa kiihdyttää kasvua yritysten TKI-toiminnan lisäämisellä. Business Finlandin avustusten suurin merkitys on siinä, että mahdollistavat yrityksille suuremman riskinoton TKI-toiminnassa. Innovaatiovetoisen kasvun kannalta on tärkeää, että Business Finlandin avustusvaltuuksia lisätään myös jatkossa.

EK pitää myös talousarvion esitystä Business Finlandin toimintamenojen (momentti 32.20.06) kasvattamisesta 8 miljoonalla eurolla ja tämän lisämäärärahan kohdistamista ulkomaan verkostojen vahvistamiseen ja yritysten kasvua tukevaan ohjelmatoimintaan kannatettavana. Valtiolla on merkittävä rooli vienninedistämisessä ja Business Finlandin ulkomaan verkostojen vahvistaminen on kannatettava tapa.

Suomen Akatemia valtuuksien korottaminen 25 miljoonalla eurolla on tutkimuksen kannalta positiivinen asia. Lisärahoituksen kohdentaminen nuorille tutkijoille ja tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan laatuun on varmasti hyvä kohde, mutta isossa kuvassa rahoituksen korvamerkitseminen voi olla vaikuttavuuden kannalta huono asia.

Ammattikorkeakoulujen TKI-toimintaan suunnattu 5 miljoonaa tukee yritysten ja ammattikorkeakoulujen välisen TKI-yhteistyön edelleen kehittämistä. Kaiken kaikkiaan talousarvioehdotuksessa on useita oikeansuuntaisia TKI-toimintaa tukevia toimenpiteitä, jotka jäävät kuitenkin tarpeeseen nähden riittämättömiksi.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Mikko Vieltojärvi
Asiantuntija